

Nota voor Burgemeester en Wethouders

Team: Concernstaf

Onderwerp:

Vragen ex art. 46 RvO-GL- Lichtvervuiling en bescherming natuurlijke duisternis

Notagegevens

Bestuursorgaan	:	B-en-W 5-03-2024
Notanummer	:	2024-144
Datum	:	5-03-2024
Programma	:	05 - Ruimtelijke ontwikkeling
Portefeuillehouder	:	Wethouder Wijnhoud,
Bijlage(n)	:	202402 Antwoordbrief vragen ex art 46 RvO-GL- Lichtvervuiling en natuurlijke duisternis.docx,SV Lichtvervuiling en bescherming natuurlijke duisternis definitief.docx

Parafering

01-03-2024: Programmamanager milieu en duurzaamheid
01-03-2024: Wethouder

Agendering

Definitieve akkoord

5-03-2024

B & W d.d.: 5-03-2024

Besluit

1. De beantwoording van de vragen ex art 46 RvO van de GL-fractie vast te stellen
2. De beantwoording aan te bieden aan de raad

De nota en het besluit openbaar te maken

Inleiding

Per brief van 2-2-2024 hebben Tjeerd van der Meulen en Jarno van Straaten van de fractie van GL uw college een aantal schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over lichtvervuiling en bescherming natuurlijke duisternis. Bijgaand treft u de beantwoording aan.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Kader

Betrokken partijen en participatie

Toelichting op participatiebeleid

Argumenten voor en tegen

Financiële consequenties en dekking

Openbaarmaking en communicatie

Aanpak en uitvoering

Gemeente Deventer
t.a.v. College van B&W
Postbus 5000
7400 GC Deventer

Betreft: **Schriftelijke vragen ex. Artikel 46 RvO**
Onderwerp: **Lichtvervuiling en bescherming natuurlijke duisternis**

Deventer, 2 februari 2024

Geacht college van Burgemeester en Wethouders,

Nederland is een van de sterkst verlichte landen ter wereld¹. Ook in Deventer staat door de aanwezigheid van onder andere straatverlichting, objectverlichting en reclameverlichting het waarnemen van de natuurlijke duisternis onder druk. Duisternis hoort – net als stilte, een schone bodem, zuivere lucht en schoon water – tot de meest elementaire natuurkwaliteiten.

We moeten er dus zuinig op zijn en proberen dit zo min mogelijk te verstoren, zeker in (de buurt van) natuurgebieden. Duisternis 's nachts hoort bij de natuur en is belangrijk voor flora en fauna. De gemeente heeft ook een belangrijke taak bij het beschermen van de natuur en dus ook de natuurlijke duisternis. Enerzijds als eigenaar van openbare straat- en objectverlichting en anderzijds als "regelgever" bij bedrijfsverlichting en reclameverlichting. De Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) heeft hierover adviezen gegeven², bijvoorbeeld om bij digitale lichtgevende reclame tijdsperioden te koppelen dat deze aanstaan.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De nieuwe wet biedt gemeenten nieuwe mogelijkheden voor omgevingsgericht beleid; bijvoorbeeld door het vaststellen van omgevingswaarden en het opnemen van donkertebeleid in de omgevingsvisie. Het zo zuinig mogelijk omgaan met lichtbronnen heeft ook tot gevolg dat energieverstopping wordt voorkomen. De gemeente kan daarin het goede voorbeeld geven. De fractie van GroenLinks heeft daarom de volgende vragen:

1. Is het college van B&W het met GroenLinks eens dat minder licht in de stad een **positief effect** heeft op mens, dier en natuur?
2. Welke regels gelden nu voor **reclameverlichting** (led-zuilen, bushokjes, namen/reclames op gevels)?
3. Is het college van B&W het met ons eens dat er in Deventer 's avonds en 's nachts lichten branden op plekken waar dat **niet nodig** is (inclusief de lichtbronnen/ straatverlichting die louter aan staan vanwege het gevoel van veiligheid)?
4. Welke acties heeft het college van B&W de afgelopen jaren uitgevoerd om de **vervuiling** door (niet functionele) verlichting tegen te gaan?
5. Is het college van B&W bereid verder te onderzoeken op welke plekken in de gemeente de lichten 's avonds en 's nachts (eerder) **uit kunnen** worden gezet ten aanzien van:
  - a. objecten die de gemeente zelf gebruikt of verhuurd en
  - b. objecten van derden (reclame/gevelverlichting/panden e.d.)?

---

¹ Hoe licht is het 's nachts? *Atlas Leefomgeving, Rijksoverheid*. Geraadpleegd op 14 januari 2024. [Nachtelijk licht | Atlas Leefomgeving](#)

² Richtlijn Lichthinder 2020. *Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde, 2020*. [Richtlijn Lichthinder 2020 PDF - NSVV Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde](#)

6. Welke kansen ziet het college van B&W voor beleid om lichtvervuiling te voorkomen door deze bijvoorbeeld te koppelen aan **energiebesparing bij bedrijven**?
7. Is het college van B&W bereid om in het kader van het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet te verkennen wat de toegevoegde waarde is van een **omgevingswaarde** voor natuurlijke duisternis/lichtvervuiling

Om inwoners bewust te maken van de effecten van lichtvervuiling, de schoonheid van natuurlijke duisternis en energiebesparing zijn acties als "Earth Hour" en de "Nacht van de Nacht" waardevol.

8. Hoe wordt het komende jaar in Deventer invulling gegeven aan "Earth Hour" en "Nacht van de Nacht"?
9. Ziet het college van B&W mogelijkheden om **andere activiteiten** gericht op bewustwording en/of voorlichting te vergroten? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

In afwachting van uw beantwoording en met vriendelijke groet,
Namens de fractie van GroenLinks Deventer,

Tjeerd van der Meulen & Jarno van Straaten

Grote Kerkhof 1
Postbus 5000
7400 GC Deventer

14 0570
telefoon

direct telefoonnummer

gemeente@deventer.nl
e-mail

Aan de fractie van GroenLinks
t.a.v.
T. van der Meulen
J. van Straaten

Interne Post

2024-144
kenmerk

uw referentie

5-3-2024
datum

S. van der Putt

Schriftelijke vragen ex art 46 RvO-GL- Lichtvervuiling en bescherming
natuurlijke duisternis
onderwerp

contactpersoon

Geachte heer Van der Meulen en heer Van Straaten,

In uw brief van 2 februari jl. hebt u ons college schriftelijke vragen ex art 46 RvO gesteld over Lichtvervuiling en bescherming natuurlijke duisternis. Ons antwoord is als volgt.

Vraag 1

Is het college van B&W het met GroenLinks eens dat minder licht in de stad een **positief effect** heeft op mens, dier en natuur?

Antwoord

Het college is het deels met deze stelling eens, maar vindt daarbij een sociale en verkeersveilige leefomgeving van belang is. Op de website van de gemeente [Bewust verlichten | Deventer.nl](https://www.deventer.nl/bewust-verlichten) wordt daar toelichting op gegeven.

Vraag 2

Welke regels gelden nu voor **reclameverlichting** (led-zuilen, bushokjes, namen/reclames op gevels)?

Antwoord

In algemene zin eisen volgen we de landelijke adviezen van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde (NSVV) die gelden. Bij aanbestedingen schrijven we de richtlijn van het NSVV inzake lichthinder voor. (Richtlijn Lichthinder 2020 PDF – NSVV). Deze richtlijn betreft o.a. reclameverlichting en gaat in op de dynamiek in de reclame(led)verlichting en het beperken van negatieve effecten van verlichtingsinstallaties op flora en fauna. We eisen daarbij het gebruik van energiezuinige ledverlichting en voor led schermen en onder andere:

- Dat de schermen voorzien zijn van een (automatisch) oog waardoor de lichtintensiteit of helderheid van het scherm zich automatisch aanpast aan weersomstandigheden en tijdstippen.
- Dat bewegende beelden niet toegestaan zijn.
- Dat een scherm tussen 01:00 en 05:00 uur uitgeschakeld dient te zijn of enkel een zwart vlak te vertonen.

We hanteren dit sinds de billboardaanbestedingen in 2020. Door de lange looptijden van de contracten is dit nog niet in alle overeenkomsten opgenomen. Bijv. niet in die van de plattegrondkasten. Wel hanteren we dit waar mogelijk als uitgangspunt bij de uitvoering van lopende overeenkomsten.

Voor onze publiekrechtelijke rol bij reclame's (vergunningen) hanteren we soortgelijke beleidsregels voor LED-schermen en Reclame en Uitstallingen zoals opgenomen in onze reclame en uitstallingennota uit 2016.

Vraag 3

Is het college van B&W het met ons eens dat er in Deventer 's avonds en 's nachts lichten branden op plekken waar dat **niet nodig** is (inclusief de lichtbronnen/ straatverlichting die louter aan staan vanwege het gevoel van veiligheid)?

Antwoord

Als Deventer doen we het nodige om lichtvervuiling te voorkomen. We verlichten onze openbare ruimte volgens de richtlijnen van de NSVV om een sociaal en verkeersveilige openbare ruimte te creëren. Ongeveer 25% van ons bestand is inmiddels voorzien van energiezuinige ledverlichting en dat percentage zal de komende jaren alleen maar toenemen. De verlichting brandt van zonsondergang tot zonsopkomst en wordt aangestuurd door Enexis in Zwolle. We dimmen de ledverlichting standaard vanaf 22.00 uur naar 70% en vanaf 00.00 uur naar 50% om energie te besparen. Vanaf 5.00 uur gaat de verlichting weer in stappen naar 100%. Met het dimmen besparen we 28% energie.

In de buitengebieden zijn we zeer spaarzaam met de toepassing van verlichting en verlichten we vooral kruispunten. Het college is het hier dus niet mee eens.

Vraag 4

Welke acties heeft het college van B&W de afgelopen jaren uitgevoerd om de **vervuiling** door (niet functionele) verlichting tegen te gaan?

Antwoord

Aanlichting van objecten en gebouwen gebeurt voornamelijk met ledverlichting (ca. 75%). Deze verlichting kunnen we goed richten, sturen en dimmen en geeft veel minder strooilicht dan de eerder toegepaste verlichting met de oude "normale" lampen. De aanlichting van de objecten gaat 's nachts uit, met uitzondering van de toren van de Lebuinuskkerk die in de nachtelijke uren aanblijft als herkenbaar symbool van de stad.

Vraag 5

Is het college van B&W bereid verder te onderzoeken op welke plekken in de gemeente de lichten 's avonds en 's nachts (eerder) **uit kunnen** worden gezet ten aanzien van:

- a. objecten die de gemeente zelf gebruikt of verhuurd en
- b. objecten van derden (reclame/gevelverlichting/panden e.d.)?

Antwoord

Het college is van mening dat we op dit moment bewust om gaan met verlichting en ziet vooralsnog geen aanleiding om haar beleid verder aan te passen of bij te stellen.

Vraag 6

Welke kansen ziet het college van B&W voor beleid om lichtvervuiling te voorkomen door deze bijvoorbeeld te koppelen aan **energiebesparing bij bedrijven**?

Antwoord

- Bedrijven die per jaar meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas verbruiken hebben een informatieplicht energiebesparing en zijn wettelijk verplicht energiebesparende maatregelen te treffen. Handhaving hiervan wordt door Omgevingsdienst IJsselland gedaan. Of er een koppeling gemaakt kan worden met het onnodig laten branden van verlichting zou met de omgevingsdienst onderzocht moeten worden.
- Het DEP is opdrachtgever voor het stimuleren en ondersteunen van zonnepanelen op bedrijfsdaken. Een uitvoerend adviesbureau adviseert ook bedrijven over energiebesparende maatregelen. Het aantal bedrijven dat via deze weg wordt geadviseerd is beperkt.

Vraag 7

Is het college van B&W bereid om in het kader van het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet te verkennen wat de toegevoegde waarde is van een **omgevingswaarde** voor natuurlijke duisternis/lichtvervuiling?

Antwoord

Het vaststellen van een omgevingswaarde voor bijvoorbeeld "natuurlijke duisternis/lichtinder" heeft nogal wat consequenties. Het verplicht de gemeente niet alleen om na te denken over een objectieve en meetbare kwaliteit voor lichthinder, maar ook om hiervoor een werkwijze op te stellen hoe deze kwaliteit gemonitord gaat worden. Dit vraagt om capaciteit en expertise.

Het verkennen van de toegevoegde waarde om voor het aspect natuurlijke duisternis/lichtinder een omgevingswaarde vast te stellen is mogelijk, echter zal ook hiervoor de benodigde capaciteit en expertise (en middelen) vrijgemaakt moeten worden.

Het college is hiertoe dus niet bereid omdat de capaciteit en middelen daarvoor ontbreken.

Vraag 8

Hoe wordt het komende jaar in Deventer invulling gegeven aan “**Earth Hour**” en “**Nacht van de Nacht**”?

Antwoord

Vanuit openbare verlichting doen we jaarlijks mee met “Earth Hour” en schakelen we tijdens deze actie de Waag, Lebuinuskerk en Bergkerk uit. Aan “Nacht van de Nacht” doen we incidenteel mee.

Vraag 9

Ziet het college van B&W mogelijkheden om **andere activiteiten** gericht op bewustwording en/of voorlichting te vergroten? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het college is op dit moment niet actief op zoek naar andere activiteiten om de bewustwording op het gebied van lichtvervuiling te vergroten.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Deventer,
de secretaris, de burgemeester,

J.P. Wassens

R.C. König